Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Rehab habilitering försäkringsmedicin hjälpmedel
Anna Breuer

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-09-16

HSN 2026-0577

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Catarina Wahlgren (V) angående distinktionen mellan hjälpmedel och fritidshjälpmedel

Ärendebeskrivning
I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Catarina Wahlgren (V) att distinktionen mellan fritidshjälpmedel och hjälpmedel tas bort.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Catarina Wahlgren (V) angående distinktionen mellan hjälpmedel och fritidshjälpmedel

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen från Catarina Wahlgren (V) angående distinktionen mellan hjälpmedel och fritidshjälpmedel anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Catarina Wahlgren (V) lyfter i sin skrivelse att rätten att delta i samhället på lika villkor förutsätter för många av Stockholms medborgare tillgång till hjälpmedel. Att därtill kunna delta i lek, idrott och fritidsaktiviteter är avgörande för en meningsfull fritid. Trots det förskrivs idag inte fritidshjälpmedel.

Familjer med barn som har funktionsnedsättning behöver ofta betala tusentals kronor för hjälpmedel som krävs för att delta i en fritidssyssla, utöver de tusentals kronor de redan behöver lägga på fritidsavgifter, utgifter för vård, sjukresor och andra hjälpmedel.

Catarina Wahlgren (V) hänvisar till att Barnkonventionen tydligt slår fast att varje barn har rätt att kunna delta i lek, aktiviteter och föreningsliv utefter sina egna förutsättningar. För att möjliggöra detta menar hon att hjälpmedel som får personer att komma ut och röra på sig borde kunna förskrivas i Stockholm.

I skrivelsen ställs frågor kring vad kostnaden skulle bli om distinktionen mellan fritidshjälpmedel och hjälpmedel togs bort och Region Stockholm införde möjligheten att förskriva hjälpmedel för fritidsaktiviteter samt vilka åtgärder som vidtas för att fler hjälpmedel ska lämnas tillbaka.

Överväganden
I Region Stockholm finns riktlinjerna för hjälpmedelsförskrivning samlat i Hjälpmedelsguiden. Hjälpmedelsguiden innehåller information om övergripande regelverk för hjälpmedelsförskrivning och förskrivningskriterier för varje hjälpmedelsområde.
Hjälpmedel förskrivs utifrån behov och generellt prioriteras brukare med stora behov framför brukare med mindre behov. Till exempel ska livsuppehållande behov tillgodoses före andra behov. Därefter kommer behov att kunna utföra vardagliga aktiviteter som personlig vård, förflytta sig, äta och dricka, klä sig och kommunicera i vardagen.

De hjälpmedel som kan förskrivas på regionens bekostnad är produkter som är registrerade som medicintekniska produkter, CE-märkta enligt EU-förordningen om medicintekniska produkter (MDR 2017/745) och klassificerade enligt ISO 9999.

Hjälpmedel delas upp i två kategorier; dels hjälpmedel för den dagliga livsföringen, dels hjälpmedel för vård och behandling.

Hjälpmedel för daglig livsföring förskrivs för varaktiga behov, så kallade ”varje dags-aktiviteter”. Hjälpmedel som behövs för enstaka tillfällen eller för kortare perioder förskrivs som korttidslån där brukaren betalar en egenavgift.
Hjälpmedel för fritidssysselsättning ryms inte inom den dagliga livsföringen eller som vård och behandling och kan i dagsläget inte förskrivas.

Barn kan, enligt regelverket i Hjälpmedelsguiden, få hjälpmedel förskrivna för att kunna delta i familjens fritidsaktivitet, om behovet är aktuellt i minst tre av fyra årstider. Det kan handla om dubbelförskrivning av hjälpmedel som även används hemma, men som kan vara svårt att ta med till ett sommarställe till exempel.

För att ett hjälpmedel ska vara förskrivningsbart ska ISO-koden vara beslutad av hälso- och sjukvårdsnämnden, finnas med i Hjälpmedelsguiden och behovet ska finnas på en behovstrappa som är godkänd för förskrivning. Hjälpmedlet ska vara upphandlat och ingå i hjälpmedelsverksamhetens sortiment. Hjälpmedel enbart för fritidssysselsättning, så kallat fritt valda aktiviteter, förskrivs inte inom Region Stockholm.

Att ta bort distinktionen mellan fritidshjälpmedel och hjälpmedel påverkar inte möjligheten att förskriva hjälpmedel enligt nuvarande regelverk i Region Stockholm då behovstrappstegen för fritt valda aktiviteter inte finns tillgängliga för förskrivning. Det är därför heller inte möjligt att räkna på kostnader för att ta bort distinktionen mellan fritidshjälpmedel och hjälpmedel.

Gällande vilka åtgärder som vidtas för att fler hjälpmedel ska lämnas tillbaka har förvaltningen i avtal och överenskommelser gett hjälpmedelsverksamheterna i uppdrag att se till att hjälpmedel som är möjliga att rekonditionera och återanvändas lämnas tillbaka. I ersättningsmodellen får hjälpmedelsverksamheterna samma ersättning för ett nytt hjälpmedel som för ett rekonditionerat hjälpmedel som lämnas ut igen.

På hjälpmedelscentralernas hemsidor finns information om rutiner för återlämning av hjälpmedel och det ingår i den legitimerade förskrivarens uppdrag att ge information om att hjälpmedel ska återlämnas när behovet upphört och var man kan lämna tillbaka hjälpmedlet.

Förvaltningen anser att hjälpmedelsverksamheterna har god kontroll på att hjälpmedel lämnas tillbaka när behovet upphört samt att de i stor utsträckning tar emot och återanvänder de hjälpmedel som är möjliga att rekonditionera och återanvända. De informationsinsatser och uppföljningar som genomförs för att hjälpmedel ska återlämnas bedöms som tillräckliga åtgärder.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-09-16